

■ Систем међуслојне јаловине
на копу „Тамнава-Западно поље“

Одлагалишна
мисија испуњена

ОТВОРЕНА
ПРИЈАВА ЗА:

ФОТО КОНКУРС

ЕПС КРОЗ МОЈ ОБЈЕКТИВ

НАЈБОЉА КОРПОРАТИВНА ФОТОГРАФИЈА

2025.

ЕПС

Фотографије треба да приказују сегменте из живота и рада запослених у Огранку „Колубара“. Конкурс је отворен **до 1. децембра 2025.** године. Аутор на конкурс може да пошаље **највише 10 фотографија**. На конкурс се примају фотографије у дигиталном запису, у jpg формату, димензија минимално **2000 px** по дужој страни, 300 dpi. Аутори најбољих фотографија биће награђени.

Пошаљите радове на мејл адресе - pr.kolubara@eps.rs и aleksandar.rasin@eps.rs

Садржај

из епс групе

05 Скупштина ЕПС АД усвојила Извештај о пословању за првих шест месеци 2025.
Добит 27,4 милијарде динара

актуелно

08 Систем међуслојне јаловине на копу „Тамнава-Западно поље“
Одлагалишна мисија испуњена

фото-репортажа

12 Поводом јубилеја
Чувамо нит рударске приче

актуелно

14 Поље „Г“
Нови изазови у подручју Скобаља

локални мозаик

17 Упућен јавни позив из области екологије
Додела филтера за индивидуална ложишта

19 37. Међународни фестивал хумора за децу
„Кајаће се ко преспава“

временлов

20 Ветерани ФК „Колубара“
свакодневно се виђају годинама
Још једна тура за момке на броју

Шездесет пет година од изласка првог броја листа „Колубара“

Записи о људима и утљу

07

Напредује монтажа рударске опреме за „Колубарине“ копове
Десет нових рударских справа за већу производњу угља

10

У посети БТС систему Поља „Е“
Боримо се за сваки воз

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД, Балканска 13, Београд
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић,

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазааревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-MAIL: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs,

НАСЛОВНА СТРАНА: Александар Рашин, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: Три „О“ д.о.о. Аранђеловац, ТИРАЖ: 3.500

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Сви производни капацитети „Електропривреде Србије“ раде стабилно, а систем се увећало и на време спрема за зимску сезону. Ремонти су почели по завршетку грејне сезоне и све смо пажљиво планирали и радили водећи рачуна о све већим захтевима потрошње током лета – рекао је Душан Живковић, генерални директор „Електропривреде Србије“, 21. августа у Јутарњем дневнику РТС-а.

Он је истакао да су приведени крају велики ремонти, а у току је капитални ремонт блока А6 и друга фаза ревитализације реверзибилне хидроелектране „Бајина Башта“. Тиме се стварају услови да систем буде потпуно спреман за ову зимску сезону, а са комплетно обновљеном РХЕ „Бајина Башта“ обезбеђује се озбиљна сигурност нашег електроенергетског система. Залихе угља на депонијама термоелектрана достижу 1,85 милиона тона, циљ је да се у наредном периоду подигну на два милиона тона, а упркос суши резерве у акумулацијама су на 75 одсто попуњености.

Први човек ЕПС-а је истакао да компанија бележи профит трећу

годину заредом и да је кључно што је обезбеђена континуирана и производна и финансијска стабилност, те да је део добити преусмерен у инвестиције.

– ЕПС ове године први пут неће ући у било какво задужење, све ће финансирати из сопствених средстава, а једна од великих инвестиција је унапређење рударског сектора и изградња неколико система који треба да створе услове за отварање копа „Радњево“. Нисмо се задужили и нећемо се задужити, а из сопствених

средстава финансирамо пројекте у производњи угља – рекао је Живковић.

Он је нагласио и да је у току припрема и монтажа система како би се отворио коп „Радњево“ у пуном капацитету.

– Већ сада на монтажном плацу можемо видети обриси одлагача, багера и транспортних трака. Очекујемо да те машине крену у копове до краја године и да почетком следеће године крену да дају свој допринос у производњи откритке и угља – рекао је Живковић. –

Соларна електрана „Петка“ је у пробном раду већ месец дана, а у завршној фази смо за пуштање у рад ветроелектране у Костолцу, снаге 66 MW. У наредних месеца дана требало би да се на мрежи појави и први мегават-час из овог ветропарка. Дугорочне инвестиције попут реверзибилне ХЕ „Бистрица“, пројекта 1 GW солара су у фази припреме документације и стварања услова да у средњорочном периоду буду и они на мрежи.

Р. Е.

■ Са „Корејско-српског форума за стратешки развој енергетике“

ЕПС активно ради на пројектима зелене енергије

Електропривреда Србије као носилац енергетског и привредног развоја континуирано ради на обезбеђењу енергетске стабилности и новим пројектима обновљивих извора, диверзификацији извора и енергетској ефикасности, како би остварили циљ да 45 одсто производње до 2030. године буде из обновљивих извора енергије – рекао је Александар Латинић, шеф Службе за системске услуге у ЕПС-а.

На „Корејско-српском форуму за стратешки развој енергетике“ који је 2. септембра одржан у Београду у организацији Министарства рударства и енергетике и Корејске агенције за промоцију трговине и инвестиција, Латинић је говорио о новим производним капацитетима нагласио да ЕПС

развија стратешке пројекте и препознаје нове потенцијале.

– У пробном раду већ месец дана је соларна електрана „Петка“ снаге 10 MW, док изградња првог ЕПС-овог ветропарка улази у сам финиш, јер је почело тестирање прикључног разводног постројења. Само из Костолца ове године ћемо укупно имати нових 76 MW зелене енергије.

Стратешки пројекат ЕПС-у остаје реверзибилна хидроелектрана „Бистрица“, која ће бити главни фактор сигурности, као електрана која ће повећати балансну резерву у систему, а паралелно капацитет овог будућег складишта енергије приближно је једнако збиру свих батеријских складишта електричне енергије која су сада

у раду у Европи. У исто време развија се и велики пројекат 1 GW соларних електрана – поручио је Латинић.

Он је подсетио и да ЕПС у исто време ради на ОИЕ пројектима на затвореним депонијама пепела постојећих термоелектрана, јаловиштима затворених површинских копова у „Колубари“ и Костолцу, крововима постројења сопствених објеката.

Област водоника је нови правац, а како је објаснио Латинић то је млада технологија која може да се користи у енергетици.

– Радимо анализу исплативости водоника у ЕПС-у, и то не само као замене за мазут већ и као енергента који бисмо могли да производимо у нашим електранама. Енергетска независност за нас нема цену – закључио је Латинић.

Р. Е.

Добит 27,4 милијарде динара

Скупштина Акционарског друштва „Електропривреда Србије“ усвојила је Извештај о реализацији Трогодишњег плана пословања за првих шест месеци 2025. године и остварена добит износи 27,4 милијарде динара, а токови готовине су стабилни.

Дубравка Ћедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике и представник оснивача у Скупштини ЕПС АД, рекла је да је настављен тренд континуиране производне и финансијске стабилности компаније и посебно нагласила важност резултата остварених у рударском сектору.

– Производња угља већа је од плана за осам одсто, али оно што је важније и што показује позитиван тренд је чињеница да је за првих шест месеци произведено седам одсто више угља него у истом периоду прошле године. Тај тренд раста морамо наставити и због тога

максимални напори морају бити уложени у завршетак пројекта припреме механизације за нови колубарски коп „Радљево“ да би наредне године почела производња откривке, а затим угља – рекла је Ћедовић Хандановић.

Она је навела и да је завршен највећи део ремонтних послова у првих шест месеци, као и да су пажљивим управљањем

електроенергетским портфељом сачуване залихе угља и на депонијама су на високом нивоу од око 1,68 милиона тона, док су истовремено трошкови набавке екстерног угља мањи од плана за 1,35 милијарди динара, и занто мањи него у протекле три године.

– Упркос томе што су доточи на Дрини и Дунаву нижи чак 30 одсто у односу на вишегодишњи

просек, захваљујући доброј погонској спремности агрегата, искоришћена је свака кап воде. У исто време настављена је и ревитализација другог агрегата РХЕ „Бајина Башта“, чиме ћемо после 43 године рада електране обезбедити вишедценијску поузданост и ефикасност наше једине РХЕ – навела је министарка.

Она је подсетила да је у првом кварталу пуштена у пробни рад СЕ „Петка“ у Костоцу и да се очекујемо да се ускоро заврте и елисе ВЕ „Костолац“.

– Неопходно је унапређење управљања инвестиционим активностима, нарочито имајући у виду да је у току рад на најзначајнијем пројекту у енергетици, пројекту градње РХЕ „Бистрица“ – рекла је министарка и додала да је неопходно убрзати рад на процесу трансформације како би финансијски показатељи промена били што пре видљиви.

Р. Е.

■ Немачка и српска државна делегација на градилишту ВЕ „Костолац“

Радове на изградњи ветропарка „Костолац“, првог ветропарка „Електропривреде Србије“, обишли су 21. августа Соња Влаховић, државна секретарка у Министарству рударства и енергетике, и Јохан Затхоф, парламентарни државни секретар Савезног министарства за привредну сарадњу и развој Немачке. Обиласку радова присуствовали су и Душан Живковић, генерални директор ЕПС-а, Анке Конрад, амбасадорка СР Немачке, представници Немачке развојне банке KfW и Министарства рударства и енергетике.

Влаховић је указала да је подигнуто свих 20 ветрогенератора који ће производити 187 милиона kWh годишње, што је довољно за снабдевање зеленом електричном енергијом око 30.000 домаћинстава.

– Климатско партнерство Србије и Немачке даје видљиве резултате, а захвални смо немачкој Влади на снажној подршци у спровођењу овог

пројекта. Њиме не само да обезбеђујемо нових, зелених 66 мегавата већ и показујемо амбицију да се у будућности више ослањамо на домаће ОИЕ. Очекује се да електрана буде пуштена у пробни рад до краја године – рекла је Влаховић.

Ветропарк се гради на старом рударском одлагалишту које

се трансформише у простор за производњу чисте енергије, а финансирање пројекта обезбеђено је кроз аранжман са Немачком развојном банком KfW у износу од 110 милиона евра, уз додатних 30 милиона евра из Инвестиционог оквира за Западни Балкан (WBIK) Европске уније, као и сопствених средстава ЕПС-а.

Јохан Затхоф рекао је да се ове године обележава 25 година сарадње између две земље, са јасним циљем приступања Србије Европској унији.

– ВЕ „Костолац“ представља симбол ове дугогодишње сарадње, и поносни смо што подржавамо праведну транзицију Србије ка декарбонизацији и енергетској независности – рекао је Затхоф.

Предраг Ћорђевић, руководилац пројекта изградње ВЕ „Костолац“, 29. августа је рекао да тестирање овог постројења раде екипе „Електромереже Србије“ и да је то неопходан предуслов за повезивање на мрежу.

– Крајем септембра очекује се прво пуштање под напон, а потом следи и пуштање напона у трафостаници и струјним круговима. Према динамици послова, после тога следи испитивање турбине, пробни рад сваке трубине и на крају комплетног ВЕ „Костолац“ – рекао је Ћорђевић.

Р. Е.

Записи о људима и угљу

Идеја о покретању новина више пута актуелизована јер огласне табле и зидне новине у окнима и на коповима нису биле довољне

Двадесет четвртог септембра навршава се пуних 65 година од изласка првог броја „Колубаре“, интерног листа Рударског басена „Колубара“. Настале из потребе за ширим информисањем о колективу и радничкој стварности, новине су 1960. године покренуте поводом десетогодишњице формирања радничког савета предузећа. Иако је у тренутку оснивања био концептиран у функцији даљег развоја самоуправљања, лист је прерастао почетну замисао и наредних шест и по деценија био сведок и учесник израстања „Колубаре“ у модерну компанију. С обзиром на огроман утицај рударства на Лазаревац и околину, новине су на значају добиле и са становишта самог града.

„Колубару“ је оснивање сврстало међу првих 30 фабричких листова у Србији. Београдско предузеће „Глас“ штампало је први број у 4.000 примерака. Имао је шест страна. На насловници је изнета уређивачка политика. Аутори текстова су, поред осталог, подсетили на историјат басена и указали на задатке и проблеме рударског система. Објављено је нешто више од 20 фотографија. Последње стране релаксирале су енигматиком, биоскопским репертоаром, хумором и фото-репортажом.

Први главни и одговорни уредник био је Ратко Танасковић. Технички уредник био је Стеван Трећаковић. Почетком шездесетих

Фабричка штампа

Први број „Колубаре“ појавио се упоредо с почетком издавања 15 фабричких листова у Београду, који су најавили ново доба информисања у тадашњим предузећима удруженог рада. Од десетак листова у 1947. години, категорија фабричке штампе у Југославији је 30 година касније окупљала око 1.500 листова у тиражу од два и по до три милиона примерака по броју. Почетком деведесетих у Србији је било око 150 активних листова.

Нестанак бивше државе и беспарица деведесетих година умногоме су утицали на гашење фабричке штампе.

Насловна страна првог броја објављеног 24.9.1960. године

у редакцији су били Милован Поповић, Миладин Грчић, Милутин Алексић и Ђура Плавша. Као графички радник, Поповић је једини у првој постави имао потребно искуство. Текстове је стилски и граматички дорађивао Плавша јер је раније био учитељ. Забележено је да су радили волонтерски и од срца.

Седамдесетих година стижу први дипломирани новинари, што значајно подиже квалитет. Бројеви се графички и тематски осавремењују, пише се у скоро свим жанровима. Лист и новинари добијају признања. Пошто су делиле судбину свог друштва, новине су трајно забележиле одјеке распада Југославије, санкција, бомбардовања, 5. октобра и транзиције, али и свакодневице обичног човека.

Трагајући за бољим решењима, „Колубара“ је мењала концепцију и дизајн. Уз прекиде који нису зависили од редакције, кретала се од недељника до месечника.

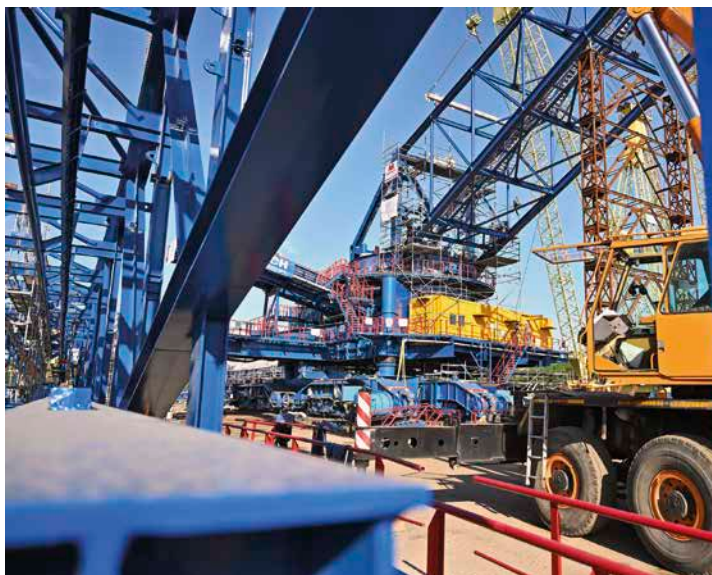
Крајем 2007. године прешло се на часопис у форми њуз-магазина. Реорганизација „Електропривреде Србије“ последњих десетак година донела је новие облике медијске продукције. „Колубара“ данас припада кругу компанијских гласила ЕПС-а.

Редакција је најпре била у згради Војно-техничког завода и ресторана „Хотелчић“ у Вреоцима. Почетком осамдесетих прелази у Радну заједницу у Лазаревцу. Данас је у бившој робној кући.

Као и у сваком послу, било је бољих и лошијих година. Виша сила и људске слабости понекад су усмеравале рад. Без обзира на то, „Колубара“ остаје драгоцен писана и фотографска хроника суживота рударског гиганта и малог града.

Служба за односе с јавношћу РБ „Колубара“ захваљујући радницима „Колубаре“, сарадницима, читаоцима и свима који су уз нас свих ових деценија. Бићете, надамо се, и даље.

М. Караџић

Десет нових рударских справа за већу производњу угља

У Рударском басену „Колубара“ у току монтажа рударске опреме за четири јаловинска система за површинске копове Поље „Е“ и „Радљево“

Душан Живковић, генерални директор ЕПС-а, и др Иван Јанковић, помоћник министра рударства и енергетике за геологију и рударство, 3. септембра обишли су радове на монтажи производне опреме за копове Поље „Е“ и „Радљево“ на монтажним платформама у Каленићу и Вреоцима.

– Припремају се четири БТО система, два за ПК Поље „Е“ и два за коп „Радљево“, који су будући носиоци производње колубарског лигнита. Реч је о чак десет справа основне рударске механизације укупне тежине 16.000 тона. То је уједно и највећа монтажа рударске опреме у РБ „Колубара“ икада – рекао је Живковић.

Министарство рударства и енергетике ће, као и до сада, наставити да даје активну подршку инвестиционим пројектима у Рударском басену „Колубара“, нагласио је Иван Јанковић, помоћник министра рударства и енергетике за геологију и рударство.

– Од јануара до септембра у оквиру „Електропривреде Србије“ произведено је 11 одсто више угља него у истом периоду прошле године. Обезбеђење енергетске

сигурности захтева да наставимо тај тренд повећања производње, како бисмо већ наредне године достигли пројектована 34 милиона тона угља. Због тога је и важно да наставимо да улажемо максималне напоре како бисмо посао монтаже рударских система привели крају – рекао је Јанковић и подсетио да укупна вредност улагања у нову рударску опрему у „Колубари“ премашује 450 милиона евра.

На монтажном плацу у Вреоцима, за потребе површинског копа Поље „Е“, 15. августа почела је монтажа роторног багера ознаке SchRs 740L капацитета 4.800 m³/h, који је део уговора о обезбеђивању опреме за Први БТО систем Поља „Е“. На том плацу је од краја јуна у току и монтажа два одлагача капацитета 8.500 m³/h за Први и Други БТО систем Поља „Е“.

Реч је о опреми која ће у наредном периоду повећати откопавање откривке у источном делу Рударског басена „Колубара“, а тај пакет предвиђа монтажу два роторна багера, два одлагача, као и два бандвагена, једне међуслојне расподелне станице и система трачних транспортера.

Радови се одвијају планираном динамиком, тренутно се ради на монтажи два одлагача, једног роторног багера и једног бандвагена, док ће монтажа другог роторног багера и бандвагена бити касније покренута. Предвиђено је да ова два БТО система у другој половини 2026. године буду укључена у експлоатацију на површинском копу Поље „Е“.

На другом монтажном плацу у Каленићу монтира се опрема за два БТО система за површински коп „Радљево“. Пројект-менаџер

Дарко Даничић истакао је да се главна контура багера капацитета 6.600 m³/h за први БТО систем коначно види и да је најбитније што су делови преостале челичне конструкције стигли на монтажни плац и у току је њихова предмонтажа. На роторном багеру подигнута је обртна платформа на доњу градњу, трака 4 и подигнута је стрела баста. У оквиру радова на електромонтажи у току је монтажа кабловских траса. Очекује се да ће у јуну наредне године багер бити на копу. И на одлагачу капацитета 8.500 m³/h за први БТО систем ПК „Радљево“ монтажа се одвија у оквиру предвиђених рокова. Од главне челичне конструкције, преостало је подизање конструкције међутранспортера, пријемног и другог дела одложног транспортера.

Миомир Радишић, директор Организационе целине „Метал“, говорио је о динамици радова на опреми Другог БТО система за коп „Радљево“, за који су задужени запослени „Метала“, а који ће бити састављен од коришћеног роторног багера и одлагача који су увезени из Немачке и система трачних транспортера Б-1600 укупне дужине осам километара трасе. Он је истакао да се послови одвијају планираном динамиком и да ће у наредном периоду почети подизање носеће конструкције стреле противтега, носеће конструкције стреле радног точка и конструкције одложног транспортера (траке 2) на роторном багеру, док је на одлагачу завршено подизање челичне конструкције доње градње. Планирано је да се багер и одлагач почетком јула идуће године предају погону на употребу.

М. Павловић

Одлагалишна мисија испуњена

Топло и суво летње
време искоришћено
да се стабилизује
одлагалиште.
Тимским радом
завршени
многобројни
комплексни послови
на систему

После вишемесечних
радова и залагања
запослених на
западнотамнавском
угљенокопу одлагалиште
међуслојне јаловине коначно
је састављено са западном
градицом копа. Овај подухват
обезбеђује даљи рад и
стабилност одлагалишта
међуслојне јаловине, као и
одлагалишта Првог и Другог
јаловинског система.

– Дужи временски период
смо радили на овој технолошкој
операцији, одлагач је својим
редовним радом освајао трасу
полако, напредовао уз сталне
продужетке према западу. У
марту прошле године имали
смо појаву клизишта на
одлагалиштима Првог и Другог
јаловинског система и од тада
трају наши напори да се поново
уђе у тај део одлагалишта и да га
полако „освајамо“ са јаловинама

са наша два БТО система.
Суседни коп „Радљево“ своје
јаловинске масе и даље шаље
на наше одлагалиште и то ће
трајати до краја септембра, када
је планирана реконструкција
одлагалишта Првог БТО система
– рекао је о ситуацији на
терену Бојан Милосављевић,
руководилац погона „Тамнава-
Западно поље“.

Помоћник управника копа
Дејан Миловановић додао је да
је током овог подухвата било
кључно да се за реконструкцију
и санирање зоне клизишта
искористи летње суво и топло
време. Током августа урађени су
озбиљни радови на систему.

– Урадили смо три продужетке
и реконструкцију система са
померањем транспортера ОЕ2,
скраћење транспортера В4
везног у дужини од 70 метара
и померили смо станицу ОЕ2
на висинској страни 80 метара
да бисмо могли да што боље
подградимо руч, односно
одлагалиште Другог БТО
система. За неколико недеља
радићемо поново померање
станице ка дубинској страни
80 метара, да би се осигурала
ивица одлагалишта на западној
градици у зони станице ОЕ2.
Све то су услови неопходни да
можемо даље да наступамо
са „одлагачем 2“, односно да
ширимо одлагалиште Другог
система преко зоне руча који је
зауставио кипање на западној
градици. Захваљујући сувом
лету имали смо и могућност

избора што бољег материјала за
стабилизацију те зоне – објаснио
је Миловановић, додајући да
се на овом копу досад нису
сусретали са оваквим изазовом.

■ Врућ ветар – коповски, не грчки

Септембарски врео дан
учинио је да импресивни
рељеф Система међуслојне
јаловине још више подсећа
на пустињски амбијент са
безбројним пешчаним динама
и боја. Врућ ветар је витлао око
најмлађе и најмоћније машине на
овом копу – великог „одлагача 4“,
који је беспрекорно радио свој
посао.

Са речима хвале за овог
рударског цина дочекао нас је
рударски пословођа Миодраг
Лучић из Уба. Прашине је било на
све стране, али нико се није на
њу жалио.

– За цео коп је битно да ова
машина ради. Сви багери који
копају угљь пребацују јаловину
на коју наилазе преко одлагача
на одлагалиште. Ово јесте један
веома значајан систем на копу.
„Одлагач 4“ на овом систему
ради последњих осам година,
непрекидно, 24 сата сваког
дана, само се људство смењује
на њему и око њега. Требало
је времена да се навикнемо на
њега, на његов капацитет много
већи од обичног одлагача, али
машинска и електро служба су
га одлично упознале и успешно
воде рачуна о њему – навео је

Лучић истичући да током једне
смене преко ове машине прође
од 10.000 до 17.000 кубика
откривке.

Лучић истиче да су сви на
систему поносни што су успели
да осигурају и споје одлагалиште
са западном градицом копа.
Овај део одлагалишта нашим
рударским стручњацима често је

Десна рука рудара

Незамењиви део овог тима су
радници и машине „Помоћне
механизације“. Како кажу рудари,
без њих не би могли баш ништа да
ураде.

Трасу за померање транспортера
ОЕ2 током наше посете својим
булдोजером правио је руководилац
помоћне механизације Зоран
Новковић, из Великих Црљена,
који 39 година ради по
„Колубариним“ коповима.

– Ништа ми више није тешко. Мора
да се ради, човек се навикне на све.
Наравно, најкомпликованији је кад
је зима и блато. Тад су услови рада
много тешки, зато ми врућина и не
смета, само кад је испод моје
машине суво. Да се не лажемо, у
овом послу је веома битно искуство
јер мора да се процени ситуација,
да се осмисли начин рада. До угља
се мора доћи. Имам пуно посла, али
и година, тако да ме радује што је
пензија на видику – искрен је
Новковић и додаје да радо обучава
своје млађе колеге, али нема их
много јер се млађи због тешких
услова не задржавају дуго на копу.

■ Миодраг Лучић, Зоран Новаковић и Дејан Миловановић

■ Стеван Фуртула

задавао главобоље и због тога што је у овом делу остало много муља од поплаве 2014.

– Најтеже је било радити кад је било лоше време. Кад су падавине, онда и ми имамо много више посла. Зато је ово топло и изразито суво лето било највећи савезник у нашој мисији. Врућине су биле велике, али чували смо се. Уз машину је увек који степен топлије, па смо се склањали, имали смо обезбеђену свежу воду за пиће. Али ништа од овог не би било добро урађено да ми нисмо један складан тим, да се разумемо и одлично сарађујемо, ма као породица смо – подвукао је пословођа Лучић.

■ Моћна машина

Главног и одговорног за рад грандиозног одлагача нашли

смо у багерској кабини на 25. метру висине. Багериста, тридесетседмогодишњи Стеван Фуртула из Лазаревца је за командама „одлагача 4“ од децембра 2017, када је нови багер и почео са радом на овом копу. Овај машинац по струци прешао је у рударе када је 2010. сео за команду првог одлагача и одмах је и заволео свој посао.

Са трнцима у прстима смо се попели на скоро сам врх ове рударске вишеспратнице и остали задивљени импозантним погледом на коп у којем Стеван сваки дан ужива. Затекли смо га како помно прати екране и кипу испред себе. Као из топа нам је одговорио на прво питање да се не плаши висине и да се сасвим слободно креће по свом одлагачу и дању и ноћу.

– Претходни одлагач којим сам управљао био је доста мањи и имао је и мањи капацитет. Није ми требало много да се навикнем на овај велики јер команде су генерално свуда исте, а ово је заиста моћна машина, четири пута је тежа од обичних одлагача, много материјала прође кроз њу, има огромне траке ширине два метра и 40 центиметара, а теоријски капацитет јој је чак 12.000 кубика на сат – ниједан одлагач на нашим коповима то не може – навео је Фуртула.

Багериста даље објашњава да физички ово није много тежак посао, у кабини су одлични услови, заштићени су од свих лоших временских утицаја, међутим, много је тежак ноћни рад. У трећој смени треба бити

посебно концентрисан, јер посао је исти и дању и ноћу, а човека некад стигне умор и зато ово место носи велику одговорност.

Како Стеван наводи, дешавају се и тешки тренуци, али уз колеге с багера из електро и машинске службе, и надзорно-техничко особље, све може да се реши.

– Ослањамо се једни на друге, зато је најбитнија наша добра комуникација и сарадња. Много сам научио од својих старијих колега и веома је битно што једни другима измене у смену преносимо шта се дешавало, на шта треба да се обрати пажња. Јер ипак трећину сваког дана проведемо на машини заједно – нагласио је багериста Фуртула.

М. Павловић

Боримо се за сваки ВОЗ

Овај систем премашио је план за август за 9,15 одсто, док је на целом Пољу „Е“ у том периоду произведено скоро 650.000 тона, што је за око 9,23 одсто више од предвиђеног биланса

Угљени БТС систем Поља „Е“ током августа произвео је 267.408 тона угља, чиме је за 9,15 одсто премашио план за тај период. Уз подсећање да је реч о специфичном лежишту, на коме се свакодневно одвија битка са јаловином да би се дошло до првог, а затим и другог угљеног слоја, рудари кажу да је добар биланс овога пута резултат залагања запослених и адекватног одржавања машина, али и погодних временских услова.

■ Коп у малом

— Током лета откопавали смо максимум лигнита који смо имали отворен. Реч је о првом угљеном слоју, квалитета нешто лошијег од оног који копа „глодар 7“, који се зато константно контролише. Упоредо са том производњом трудимо се и да што више угља откријемо и да те јаловинске масе утоваримо

■ Стеван Вићентијевић

на Седми систем – каже Стеван Вићентијевић, руководилац БТС система.

БТС важи за један од комплекснијих система, пошто је сачињен од два багера – „глодара 8“ и Ц700, као и бандвагена, „ф“ касете, клизног воза – рударских справа свих врста. Томе треба додати и податак да је утовар у Медошевцу док су багери у Зеокама, што тражи рад 14 трака и чини га једним од најдужих на Пољу „Е“. Ако знамо да се копа и угаљ и јаловина, може се рећи да је тај систем коп у малом, а то потврђује и обим активности планираних у наредном периоду.

— Ускоро планирамо да пустимо у погон сопствену јаловинску линију. Бандваген ћемо транспортовати на нову позицију и радиће као одлагач. Тако ћемо међуслојну јаловину, прослојке и кровину угљеног блока сами копати и одлагати на наш систем. То што ћемо се „раскачити“ са Седмог система мало ће их растеретити. Бићемо „сами своје газде“ што се тиче откривања јаловине испред нас, а то значи да ћемо сами одређивати динамику, што нам иде у прилог – појашњава Вићентијевић, уз напомену да ће се те јаловинске масе користити и за затрпавање оног дела лежишта на коме постоји ризик од самоупале.

Јаловински материјал који су откопавали почетком године био је веома абразиван, што је производило бројне потешкоће у процесу рада, али сада када се више баве

Бранко Лазаревић

угљем хабање опреме је осетно мање. О томе говори и детаљ да је после ремонта у марту, када је пред њима била већа количина откривеног угља, прва замена зуба била потребна тек након месец дана.

– Задовољан сам тиме како се опрема одржава. Машинска и електро служба успеле су да наставе деценијску традицију – „глодар 8“ и даље је машина са најмање застоја. Што се система тиче, од ремонта до сада непланираних застоја није било, чак ни упала ролни или запаљења трака преко лета – истакао је Вићентијевић.

■ Нема „идеалних услова“

И на БТС-у указују на хроничну бољку свих коповских система – недовољно људи.

– Сада силом прилика радимо и на јаловини и на угљу, што „осмици“ не одговара и тражи много више чишћења него што је уобичајено. Боримо се за сваки воз – каже Бранко Лазаревић, сменски рударски пословођа.

Мирослав Јанковић, багериста, 13 година рукује „глодаром 8“. Каже да радити наизменично угаљ и јаловину није

Мирослав Јанковић

компликовано, али захтева посебан режим рада.

– У таквим условима неопходна је појачана опрезност. Иначе копаш те копаш, да ли је угаљ или јаловина – точак се окреће те се окреће. Боље је на јаловини, лакше, мање тресе. Максимално чистимо угаљ да буде што бољи. Издржали смо још једно лето. Мени је најтеже да радим по киши, тада долази до проклизавања, па стално крени-стани, али шта ћемо, временске услове не можеш да бираш – закључује Јанковић.

Александар Станисављевић, који је тракиста „глодара 8“ око две године, руководи малим транспортом. Утовар регулише уз уску сарадњу са багеристом с којим све време комуницира преко интерфона. Каже да је неопходно да њих двојица функционишу као један и да га пажљиво слуша све што каже. Наравно, једноставније је када раде само једну ствар, рецимо угаљ, јер тада нема неких великих промена, шверања багера, транспорта.

– Не знам да ли сам те „идеалне услове“ икада закачио. Увек је нека турбуленција, увек има нешто да се мења у ходу. Генерално, ситуација је таква, ретко где смо наилазили на чист блок да копамо. А најтурбулентнији ми је био почетак, како сам упао да се обучавам баш у најгорој ситуацији, баш у моменту када се буквално на пола сата смењивао материјал. За мене је то било добро искуство јер сам у обуци за два до три месеца прошао много ствари које се у нормалним ситуацијама можда не прођу за око годину дана – прича Станисављевић.

Опште је познато да рад на сваком угљеном систему носи додатни стрес, пошто се увек јури за производњом.

– Мислим да сваки посао ако га радиш како треба носи одређену дозу стреса. Ми смо рудари, па је то можда очигледније, али сви се адаптирамо. И то варира од човека до човека и има оних који теже подносе. Ипак, мислим да стрес профилише човека и у животу и послу. Што више пролазиш кроз неке тешке ситуације, лакше их савладаваш. Није нешто што је непремостиво. А донекле нас овде стрес и држи у будности и приправности – сматра Станисављевић.

Д. Марковић

Александар Станисављевић

Добар рад свих система

Када је реч о укупној производњи површинског копа Поље „Е“ у августу, остварена је производња угља већа од плана. Уместо предвиђених 595.000 ископано је 649.936 тона угља, што је 9,23 одсто више.

Одличну производњу постигао је БТУ систем са откопаних 382.528 тона угља од планираних 350.000, што је 9,29 одсто више. И БТС систем остварио је добар резултат од 267.408 тона за 9,15 одсто више од плана.

Нови изазови у подручју Скобаља

Машине „Помоћне механизације“ извлаче делове угљених система затрпаних у поплавама 2014. године

Од почетка августа, након што је прешао реку Колубару, „глодар 1“ у оквиру Поља „Г“ копа на новој локацији на подручју села Скобаљ, која припада заосталом делу лежишта некадашњег „Тамнава-Источног поља“. Задатак „глодара 1“ је да скине око десет метара насипа који је Колубара нанела током великих мајских поплава 2014. године и када механизација изводи затрпане делове система почне са ископавањем угља. На једном делу копа, у зони садашње станице, угаљ се већ налази и за три или четири месеца биће отворен у потпуности.

Упркос максималној обазривости запослених, јер није могуће са сигурношћу утврдити шта се све испод земље налази,

Лазар Ковачевић

багер је након десет дана копања наишао на кладу која се подглавила под полумесец и зауставила га на неколико дана, колико је „Металу“ било потребно да санира квар.

– Делови опреме дубоко су затрпани већ 11 година и сада само отприлике знамо где се шта налази. Међутим, у земљи постоји и доста камења, које се

тешко уочава и уништава нам кашике и зубе. Такође, опасне су класе које је нанела вода. Оне већих димензија багер пребаци преко точка, док се мање лако подглаве и направе хаварију на машинским деловима. Тако је било и овога пута. Био је оштећен сливник радног точка и полумесец – објашњава рударски инжењер Лазар Ковачевић, који је током наше посете мењао шефа система.

Дошло је и до цепања Е5 етажне траке, у дужини од око 200 метара, због чега је био неопходан застој од 48 сати. Како се ова трака надовезује на траку „Тамнава-Западног поља“ која је дугачка око 2.700 метара постојала је опасност да и она буде угрожена.

– Због ових околности промењена је технологија рада. Сада багер током дана два пута прелази преко исте земље, па тек када се уверимо да нема остатака који би могли да направе оштећење, у вечерњим сатима ту земљу пребацујемо на траке – објашњава комплексност посла Жељко Петровић, руководиоца Поља „Г“.

Он додаје да изазов представља и мека подлога која багеру и бандвагену не одговара.

До сада су ископани повратни бубањ некадашњег угљеног система, погонска станица, више ролни, чланак, остаци цевовода. Машине „Помоћне механизације“ такође раде на терену – два багера и два булдожера.

Процедура вађења повратног бубња подразумевала је његово прецизно лоцирање, након чега се приступило копању око њега уз помоћ механизације. Када је постало немогуће механизацијом прићи ближе, копање је настављено ручно. Након тога, машине су закачене за бубањ како би га извукле из земље. Што се тиче мањих делова попут ролни или чланка њихово вађење се ради само механизацијом, без људства и употребе сајли.

С. Ђоковић Станковић

Промена прија

Запосленима који су са системом прешли на нову локацију прија промена, примећује Ковачевић. Посао на БТО систему до скоро су водиле диспечерке са „Запада“, међутим он је поново враћен диспечеркама са Поља „Г“, што знатно олакшава координацију посла.

■ Означене зоне за наваривање

■ Резервоар за отпадну воду

Санирано 13 бидона

У летњем ремонту комплетиран је и примарни систем за прихват отпадних вода, чиме је обезбеђена поузданост рада погона за неколико наредних година

У претходном периоду у „Прерадином“ погону Сушара успешно је урађена санација 13 бидона – резервоара у којима се сакупља вода истиснута из угља након његове обраде, тј. сушења угља у аутоклавима. Планирано је да се радови на преостала три наставе у наредном периоду.

– Пракса је да се санације бидона раде на сваке две године, односно када истекне рок ревизионог листа. Ова инвестиција има велики значај за рад погона јер повећава ефикасност и смањује трошкове одржавања. Ова врста интервенције за сада је неопходна, иако се, пошто је

■ Мирко Томовић

реч о деловима система који су при крају свог радног века, планира да у догледно време сви постојећи бидони буду замењени новим – истакао је Мирко Томовић, управник Сушаре.

За извођење радова на санацији били су задужени радници специјализоване фирме „Монт-р“ из Београда.

Томовић нас је детаљно упознао са процедуром и фазама извођења радова.

– Као што пракса налаже, најпре је припремљен простор

за безбедно извођење радова, а затим је из рада искључена цела вертикала, коју чине једна аутоклава и припадајући бидон. Санација почиње поступком пескарења резервоара, како би се елиминисале насlage и обезбедили услови за рад. Затим се унутрашње површине бидона брусе, након чега следи испитивање магнетним честицама на дефинисаним зонама. На основу испитивања одређују се зоне које морају бити наварене. Колико ће дуго трајати санација зависи од степена оштећења површине и пробоја, а пошто су бидони стари, послови могу да трају и до два месеца – објаснио је Томовић.

Након завршетка радова, на резервоарима се ради испитивање хладним воденим притиском, такозвани хидротест, који је обавезан. Уколико је успешан, процедура се завршава потписивањем извештаја који је саставни део елабората о испитивању и санацији посуде, а на основу којег, опет, именовано тело издаје ревизиони лист, односно дозволу за рад, након чега се посуда враћа у експлоатацију.

Према речима нашег саговорника, уз ову санацију, годишњи ремонт у Сушари током летњих месеци обележили су бројни други послови, изведени уз максималну ангажованост радника погона Одржавања и производње.

– Замењен је резервоар број 3 за отпадну воду, који је израђен у погонима „Метала“. Његову монтажу извели су радници „Металове“ групе за монтажу, којима захваљујемо на добро обављеном послу и сарадњи. С обзиром на то да су три резервоара замењена у претходном периоду, овим смо комплетирали примарни систем за прихват отпадних вода и тиме обезбедили поузданост рада погона за наредних неколико година. После дужег времена поново је у раду свих 16 аутоклава, што омогућава лакше вођење процеса сушења угља. Када са површинских копова стигну довољне количине сировог угља, биће омогућено поновно повећање обима производње – рекао је Томовић и додао да се пласман сушеног угља за раднике „Електропривреде Србије“ одвија несметано и по плану.

Т. Симић

Велики човек доброг срца

У 44 године радног стажа
стале су милијарде кубика
испумпане воде, бесконачни
број смена тешког рада и
прегршт изузетних колега

Вредан, расположен за рад, човек на кога смо увек могли да се ослонимо. С посебним поштовањем испраћамо нашег Ићу у заслужену пензију јер ће се његова преданост, радна дисциплина и узвишене људске вредности памтити у нашем колективу – речи су Радана Крстајића, руководиоца Службе одводњавања о главном рударском пословођи Зорану Илићу из Паљува, који је на „Колубарином“ западнотамнавском копу свима познатији као Ића.

Са 44 године радног стажа 1. октобра Зоран званично постаје пензионер. Како каже, као да је јуче био јун 1986. када је закорачио на „Тамнава-Западно поље“.

– Само неколико дана након завршетка средње рударске школе почео сам да радим као помоћник багеристе на машини ЕШ-2. Сећам се како сам вукао кабл за његов транспорт на коп. Ми смо га пустили у рад и у наредним годинама покренули коп. Нисам се плашио посла. Тад је било лепо радити, нови коп, мали број запослених, дружили смо се и радили, био сам млад и жељан да учим – присећа се Ића и додаје да би, кад би морао, све поновио.

После неколико година Ића је постао багериста ЕШ-а, па надзорник, а 1998. године прелази у Службу одводњавања где је обављао послове надзорника, пословође и на крају главног рударског пословође. Пуних 27 година био је посвећен пословима одводњавања „Колубариног“ најпродуктивнијег угљенокопа. А то није био нимало лак посао, јер је вода рударима највећи непријатељ, па кад крене киша, Ићино срце брже лупа.

– Одводњавање копа је на почетку било сасвим једноставно – један „глодар“ је копао јаловину, други угаљ, копало се све равно, имали смо само два водосабирника и три, четири пумпе, ма милина једна. А онда 2006. нам је са суседног копа стигао „ведричар“, а са њим и нови изазови. Око њега и дан-данас имамо највише посла. Он копа најдубљи и најквалитетнији лигнит до подине, радна средина мора да му буде савршено сува, тако да како он прати залегање подине, тако ми пратимо њега, постављамо пумпе и испумпавамо воду – објашњава нам Зоран.

Истиче да је ипак најтеже било 2014. када је био поплавлjen читав коп.

– Нисам могао да верујем да се то могло десити, да коп постане језеро и дуго нисам веровао да ћемо успети да испумпамо сву ту воду. Трајале су наше муке неколико месеци, радили смо нон-стоп, остајали колико треба, долазили раније, обарали смо ниво по ниво и на крају смо успели оно што се чинило немогућим – присећа се Зоран најгорих момената.

А кад је најтеже, ту су колеге које су му као породица. Кад је екипа добра и сложна, сваки посао је лакши.

– Услови на копу су сурови. Стално смо под ведрим небом, и кад пљушти, и кад гори све. Много смо се мучили и трпели. Доста је било и пешачења по лошем терену. Посао је такав да се стално морало учити, стизале су нове пумпе, па и нови кварови. Тимски рад је много важан, заједно смо размишљали и смишљали шта предузети да би се решио неки проблем – истиче Ића и напомиње да ће му с посла највише недостајати колеге и њихови заједнички тренуци.

С друге стране, радује се слободном времену које планира да проводи са својим унуцима Магдаленом, Максимом и Луком. Како каже деда ће бити само њихов да се играју, чувају, а и да уживају и пецају заједно на језеру Паљуви где имају кућицу. Поред тога, Ића гаји лешник, посвећен је сеоском фудбалу, а бави се и даље надвлачењем конопца, дисциплином у којој је прави шампион и по којој је и на послу одувек био познат. Ића је истакнути колубарски конопаш који је последњих 27 година редовно учествовао, а и побеђивао, на свим радничким спортским играма. Обављајући тежак рударски посао, на копу је брисио снагу за спортска надметања.

– У мају ове године сам последњи пут учествовао, био сам најстарији конопаш и опростио сам се од надвлачења конопца са колегама. Ми, колубарци, увек смо имали добру екипу, а колеге из Костолца су нам били највећи ривали. Скоро увек смо били шампиони, тако да има ту пуно медаља и пехара. Ту је пре свега лепо дружење, пуно стечених пријатеља конопаша широм земље и окружења. Јесмо велики, крупни, тешки, али смо људи много доброг срца – навео је Зоран, захвалан што му је коп донео и то искуство, јер рударски посао јесте мукотрпан, али се захваљујући њему скупио, одгајио децу и стекао много пријатеља.

На „Западу“ багери настављају да копају угаљ за неке нове генерације, а Ићи желимо да га здравље служи, да га унучи слушају и да дуго ужива у заслуженој пензији!

М. Павловић

Коповски конопаш са својим медаљама и пехарима

Уколико би били подељени сви филтери предвиђени конкурсом, то би покрило око 60 одсто домаћинства на територији општине која за грејање користе старе котлове на дрво и угаљ

Јавним позивом који је расписао Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Града Београда и који је отворен до 1. августа наредне године предвиђено је да заинтересованима на територији општине Лазаревац буде додељено 6.300 филтера за индивидуална ложишта. Овој иницијативи претходила је акција суфинансирања мера енергетске санације породичних кућа и станова. Ти програми спроводе се као део шире стратегије смањивања емисије суспендованих честица, чиме се повећава енергетска ефикасност и подиже ниво заштите животне средине.

Према подацима пописа из 2022, ГО Лазаревац имала је укупно 55.146 становника, а број станова са инсталацијама грејања био је 18.344, од чега је на централно грејање прикључен 7.701 стан. Централни систем топлфикације ослања се на Топлану у Вреоцима која је изграђена 1982. године, а намењена је за производњу топлотне енергије за потребе технолошких процеса у производним постројењима РБ „Колубара“ током читаве године, али и за грејање индустријских објеката, дела насеља Вреоци и града Лазареваца у грејној сезони. Проширење система грејања довело је до редуковања броја индивидуалних ложишта и рационализације потрошње енергената, чиме је знатно смањена емисија загађујућих материја у ваздух у зимском делу године.

Преостала 10.643 стана имају етажно грејање, од чега је у градским срединама око

Додела филтера за индивидуална ложишта

3.300. Од преосталих око 7.000, индивидуалних ложишта у сеоским срединама највећи број користи старе котлове на дрво и угаљ. Уколико би било подељено свих 6.300 филтера предвиђених конкурсом, покривеност територије општине Лазаревац била би скоро 60 одсто.

Говорећи у ширем контексту на тему примарних загађивача ваздуха, др Милисав Томић, руководилац Службе за биолошку рекултивацију РБ „Колубара“, износи конкретне податке.

– Из једне тоне нашег лигнита може се добити око 1.500 kWh електричне енергије, што је

еквивалент сагоревања једног кубног метра дрвне масе. Ако узмемо у разматрање податак да се годишње у колубарским и костолачким рудницама ископа и трансформише у топлотну и електричну енергију око 36 милиона тона угља, а да је годишњи прираст свих шума у Србији девет милиона кубних метара, од укупне запремине од око 363 милиона кубика долазимо до закључка да бисмо коришћењем биомасе из шума за годину дана сагорели четворогодишњи прираст или за само десет година свако дрво у Србији. Површински копови „Колубаре“ и Костолца су до сада

прекопали око 88 квадратних километара површина да би дали цену да се сачува 88.499 квадратних километара простора Републике Србије – наводи Томић прорачуне.

Томић подсећа да су резерве фосилних горива ограничене и да неминовно следи енергетска транзиција, односно прелазак са фосилних горива на друге видове производње енергије. До тада би требало рационално и оптимално користити наш највећи енергетски ресурс лигнит. То подразумева проналажење најбољих техничких и технолошких решења сагоревања нискокалоричних угљева у постојећим термоелектранама, са максималним искоришћењем и применом најбољих техника пречишћавања емисије у ваздух и воде.

Новим котловским решењима узроци повећаних загађења спречавају се у старту, па су улагања у филтерска постројења једноставнија и јефтинија.

А. Томић

Јавни позив

Јавни позив за подношење пријава за доделу филтера за смањење емисије суспендованих честица у ваздух из индивидуалних ложишта на територији Града Београда биће отворен до 1. августа 2026. године.

Одлука о додели филтера биће донета на основу редоследа пристиглих пријава, а до доделе укупног броја расположивих филтера или до истека рока за подношење пријава. Ради се о механичким електростатичким нано АП филтерима који користе напредну нано технологију и смањују загађење за од 40 до 50 одсто. Филтери садрже универзални носач, трајни су и делимично самопериви, имају могућност поновног напајања. Уградња филтера обављаће се ван грејне сезоне, а њихово чишћење једном годишње у оквиру редовног одржавања димњака.

Детаљи јавног позива могу се пронаћи на веб страници Градске општине Лазаревац www.lazarevac.rs и у канцеларијама 44 и 42, на другом спрату зграде Градске општине Лазаревац или путем телефона на бројеве 011/8121-507 и 011/8120-208.

Ствараоци из сенке

Запослени у техници су императив, без њих је немогуће креирати. Дobar шеф технике је као добар глумац – каже Ивана Недељковић, директорка позоришта

Почетком октобра лазаревачки Пулс театар улази у нову сезону. Попут претходних, и у 2025/26. години гледаоци ће бити фокусирани на драмске приче, док ће око сцене неприметно радити технички сектор. Пратећи увежбане редитељске захтеве и подржавајући глумце, они ће и даље заједно обликовати уметничку визију и доживљај публике.

Језгро техничког тима позоришта у Лазаревцу чине Владислав Милић, Иван Госпавић и Иван Ђуровић. Иако свако има јасна задужења, они и колеге раде и остале послове јер су сценографија, осветљење, звук и други материјални аспекти једне представе нераскидиви.

Владислав Милић је 2017. године почео да ради као декоратер. Данас је шеф технике. Задужен је за послове расвете, координације сценографије и извођења представа.

– Радимо све да до грешке не дође. Ако се већ деси да тон застане или да светло затаји, прелази се преко тога на најбезболнији начин који не нарушава флуидност извођења. Трудимо се сви, и уметнички и технички, да нема реза који сам скреће пажњу на себе. Нису нам се дешавале фаталне грешке. Ситне се толеришу јер не бацају сенку на суштину. Позориште је живо и не можемо очекивати савршенство, иако се сви трудимо – објашњава Милић.

Владислав Милић и Иван Ђуровић за командним пултовима

Долазак на посао у дану извођења представе зависи од комплексности пројекта и расположивости људи. Некада је то неколико сати раније, некада и по 12 сати раније. По завршетку представе остају још неколико часова.

– Нисам сигуран колико су људи упућени у наш посао у смислу његове озбиљности. Можда мисле да је сасвим лаган и да не захтева много времена, труда и енергије, а заправо је све супротно од тога. Посао је интересантан, динамичан, повремено непредвидљив. Донео ми је и много животног искуства – осврће се на своје седмогодишње искуство Иван Госпавић, мајстор позорнице.

Запосленима у техници не смета што су у другом плану, штавише. Кажу и да нема неусклађености између техничког и уметничког дела, понекад само између жеља и могућности, а и то заједно решавају.

У основи посла Ивана Ђуровића, тонског техничара, јесте припрема звучне слике за представу. Током прављења представе у студију се снимају гласови, музика и други елементи који се пуштају током извођења. Са редитељем се договарају и око јачине, боје и ефеката како би приказ и звучно био заокружен.

– Сви помажемо једни другима кад год је потребно. Тимски рад је неопходан у сваком послу, у драмској уметности посебно – наглашава Ђуровић, који је у Пулсу три и по године.

Представе се постављају за извођење у Лазаревцу. Новије се праве тако да буду прилагодљиве различитим условима јер није свугде исти распоред рефлектора ни ширина позорнице. Свака има минимум техничких захтева. Ако се тај сегмент задовољи, гостују уз мање корекције, тако да је сваки одлазак ван Лазаревца искуствени помак.

– Ако бих рекла да смо у годинама оснивања били без запослених у сектору технике, читаоци би закључили да такви кадрови нису потребни позоришту. Међутим, они су императив, без њих је немогуће креирати. Реч је о привидно невидљивим људима. Дobar шеф технике је као добар глумац. Дobar технички сектор је и нека врста репрезентације у позоришту. Нажалост, њихов рад је дефицитан и потцењен, а ствараоци су. Техника Пулс театра воли свој посао и изузетно му је предана. Међу њима има много даровитих, образованих и добронамерних људи – указује

Ивана Недељковић, директорка и глумица Пулс театра.

Лазаревачка техника, кажу запослени, углавном држи корак са другим позориштима, али је, с обзиром на брзи развој технологија, увек добро да опрема буде што новија.

– Драго ми је што у малој средини попут наше постоје и овакве струке, јако дефицитарне и уске. Ретко ко са 19 година може да претпостави да ће се нечим таквим бавити. То је велики потенцијал. На основу овога што смо до сада видели путујући по земљи и региону могу да кажем да сам поносан на наше позориште и Лазаревац. Трудимо се да наша идеја траје – додаје Милић.

М. Караџић

Вештине

Мали проблем је што за посао декоратера и техничаре светла и тона не постоји струковна школа, па су често самоуки. Краду знање у лету, сами проналазе решења. Свакако, потребне су извесне вештине за њихов ангажман, па би они били најближи стручњацима из области грађевине, архитектуре, електротехнике, машинства и безбедности. Нека врста специјалних служби – наводи директорка.

Манифестација која је деценијама била део одрастања лазаревачке деце и незаобилазан културни догађај наставља да негује игру и стваралаштво

Слоган Дана хумора, које је лазаревачка библиотека за период од 15. до 19. септембра организовала по 37. пут, ове године биле су речи Душка Трифуновића „Пробуди се, нешто се дешава, кајаће се ко ово преспава“.

Као што је пракса деценијама уназад, програми су пажљиво припремани за трећу недељу септембра и симболичан су поклон деци на почетку школске године. И овога пута незаобилазни су били чувени Гаша,

Оцењивање маски

Ове године неће бити традиционалне шетње кроз град Лазаревац, већ је оцењивање маски најмлађих организовано у дворишту библиотеке, а за школарце на неколико локација – у парку испод хотела „Вис“, Карађорђевој улици до хотела „Вис“ и у Улици Димитрија Туцовића. Због радова испред зграде Општине централна церемонија премештена је на бину испред библиотеке.

маскота коју је нацртао и осмислио Слободан Станишић и стихови Драгана Лукића „Смеха, смеха деци“ који су лого фестивала.

За први дан програма испланирана је представа за прваке у извођењу глумаца Пулс театра, а након тога и изложба „Антиквитети“ Душана Попа Ђурђевог на паноима испред библиотеке, уз креативно читање поезије која се гледа, као и изложба „Мали принц од кутије“ деце и вајара Душана Рајишића.

У склопу традиционалног отварања фестивала и свечаног уручења кључева града најмлађима уприличена је и додела награда Златно и Сребрно Гашино перо. У програму другог дана фестивала истиче се и радионица са Јасминком Петровић, ауторком књиге „Лето када сам научила да летим“, једном од највољенијих савремених књижевница за децу.

Програм фестивала и ове године чине изложбе, промоције књига за децу, гостовања писаца у основним школама, ревија дејих драмских група, радионице за основце и предшколце, кликерјада за децу млађу од седам година, као и стручни скуп о стваралаштву Душка Трифуновића.

Искоришћена је и прилика да буде представљен Зборник радова о Миловану Данојлићу и евоцирана сећања на Градимира Стојковића и Бошка Ломовића, којих више нема, а чији су доприноси оставили неизбрисив траг у стварању и додели Златног и Сребрног Гашиног пера.

Круна сваких Дана хумора којој се малишани највише радују је, наравно, маскенбал, на коме је прошле године било

више од 1.200 учесника. Тај дан увек је прилика да се присетимо да је Раша Попов једном рекао да је лазаревачки маскенбал другачији и најлепши маскенбал у Европи, јер тог дана град процвета и замирише на маштовитост и лепоту.

Током свих ових година на Гашиној позорници смеха програм су водили познати дејчи водитељи – Миња Субота, Пеђолино и Милорад Мандић Манда. Ту част је ове године добио Тоде Николетић, дејчи писац, уз наступ Банета Росића и бенда „Летећа гитара“.

М. Пауновић

„Златно Гашино перо“ Јовици Тишми

Награда „Златно Гашино перо“ за стваралачки допринос Фестивалу и срећи детињства ове године припала је писцу Јовици Тишми. Сребрно „Гашино перо“ – за књигу за децу објављену између два фестивала на српском језику која промовише ведар дух детињства и хумор као битан чинилац одрастања, припала је књижи „Загрл’те их, песме моје“ Власте Ценића. „Гашино перо“ за књигу коју објави дете основношколског узраста ове године додељено је Дуњи Дашић за наслов „Поглед на стене“. Награде се додељују од 1994. године, а о добитницима одлучује Савет фестивала. Од 2009. покренута је библиотека „Златно Гашино перо“ у оквиру које се победницима објављује књига. Традиционално, они узвраћају на почаст стиховима о граду домаћину, Фестивалу или Гаши.

Сваког јутра за истим столом у истој башти на главној лазаревачкој „штрафти“ кафу заједно пије шест некадашњих ведета Фудбалског клуба „Колубара“

Још једна тура за момке на броју

Једна урбана легенда каже да су навијачи фудбалског клуба „Железничар“ из Лајковца средином седамдесетих година прошлог века устајали са својих седишта кад год би њихов вољени плаво-бели тим изводио корнер. Чим би лопта полетела из угла увис, с крцатих трибина зачуо би се хук: „Оооо...!“

Онда би из узаврелог шеснаестерца, пуног играча који су у скоку покушавали да први стигну до црно-беле лопте, одједном излетела Лалетова глава. Публици би у том тренутку већ понестајало даха. Хук би нагло утихнуо, а тај делић секунде опште тишине се могао просто додирнути.

Пауза је трајала тачно онолико колико би убојити центарфор, досегнувши највишу тачку у свом небеском скоку, застало у ваздуху циљајући небрањени део голманске територије која се распростирала на малом простору између статива.

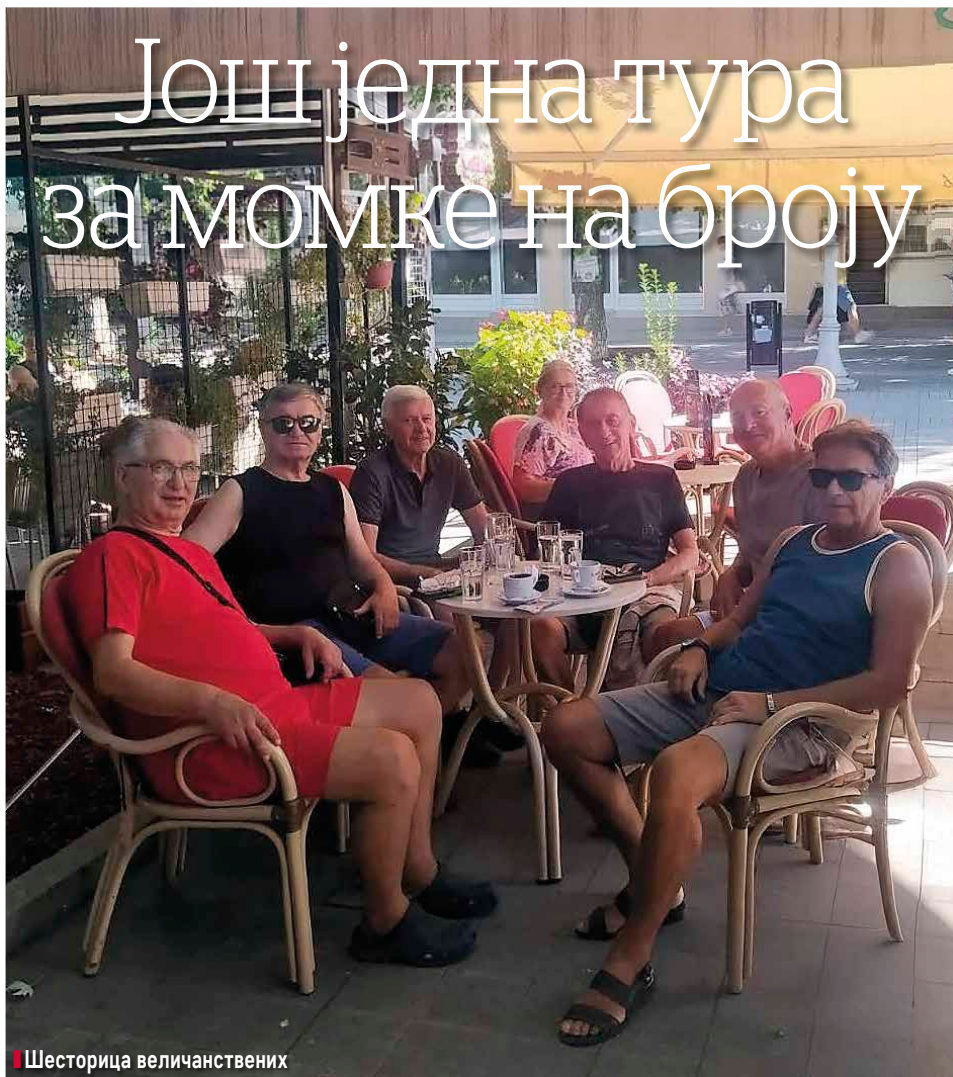
Навијачки крешендо завршавао би се обично потпуним и неконтролисаним ослобађањем емоција. Урлици одушевљења постајали би све јачи док би кракати Лале, набадајући на својим икс танким ногицама с којих су штрчала испупчена, јасно видљива кошчата колена, трача према маси раздраганих фанова.

Уследио би клизећи на коленима с рукама уздигнутим изнад главе, док би маса опседнутих обожаваца раздрагано узвикивала име свог идола. Наслањајући се на плетену зелену жичану ограду, која их је делила од травнатог терена, већ доброно полеглу од пређашњих прослава Лалетових голова.

Понекад, али само понекад, психолошка пауза која би завладала у току Лалетове левитације завршила би се разочаравајућим издахом који би болно одјекнуо с брда на коме се налазио стадион, и с ког се, као на длану, видео цео Лајковац. Када би бубамара промашила оквир гола, публика би се аутоматски вратила на своја места нервозно ишчекујући нови корнер.

■ Сто ћевапа

Лалета више нема, саватала га нека необична ретка болест. Умро је релативно млад. Каријеру није завршио у свом родном Лајковцу. Прешао је у лазаревачку „Колубару“, за комплет дресова и стотинак ћевапа у лазаревачком хотелчићу, ресторану који је био у власништву „Угоститељства“, једне од Организација удруженог рада у

■ Шесторица величанствених

саставу рудника „Колубара“, чији је директор био и председник фудбалског клуба.

– Да Лале није потписао за „Колубару“ клуб се никада не би пласирао у Другу савезну лигу, то је факат. Али да се не лажемо, он је тек преласком у табор „зелено-црних“ постао прави играч. До тада је занемаривао тактику. А без познавања стратегије ти си, брате, руку на срце, ипак само дивљи играч – кроз шалу се присећа Дарко Сунајко, некадашње десно крило, чији су центар-шутеви од краког Лалета заправо направили праву звезду Српске фудбалске лиге.

■ Улични чистач

Док у башти кафића испијамо јутарњу дозу еспреса, зачињеног с мало топлог млека, и пребирамо по најтананијим успоменама из времена највеће славе ФК „Колубара“ један симпатични црнпурасти радник градске чистоће додаје.

– Још увек смо сви на броју – кроз наглашен црни хумор, користећи се формулацијом која је негде између питања и једноставног запажања, довикује уз широки осмех омалени момак с пребаченом уличном метлом на рамену. Подсећајући помало на ноншалантну позу неодољивог Џејмса Дина у филму „Див“ када се, с пушком заденутом на

раменима, први пут сусретне с партнерком у овом филму, Елизабет Тејлор.

– Пу, пу, пу, да не чује зло – куцајући у дрво савијеним кажипрстом Сунајко кроз гласан смех узвраћа момку кога очигледно добро познаје.

Његов смех делује заразно на остатак екипе за столом. Бришући длановима сузе изгледа као да управо тај опуштен и неспутан гласан смех заправо у потпуности оправдава црнохуморну шалу голобрадог младића.

■ Дружина старих асова

Екипу за столом чине – браћа Мандић, Душан (73) и Раде (76), Дарко Сунајко (75), Радомир Павловић (75), Јово Драгић, звани Јова Какањ (45), и Стојан Нинић, кога су фанови за време каријере прозвали једноставно – Нине.

– Лети седимо у башти, а кад се спусте температуре преместимо се унутра и увалимо у фотеље, кд неки директори – готово углас објашњава дружина старих асова и додаје да имају своја правила од којих не одступају ни по коју цену.

За њиховим столом у кафићу „Гарден паб“ употреба мобилних сведена је на минимум. Пикање бубамаре и политика овде су главне теме. Екипа је подељена у два, по броју истоветна, тора. На

Онда кад се фудбал волео из душе

одбрамбене и фуцоше који су играли у нападу.

– То је само због драматуршког заплета. Да буде интересантнија фабула радње – објашњава кроз смешак Радомир Павловић који је попут легендарног Лалета у једном тренутку железничарски плаво-бели заменио рударским „црно-зеленим“ дресом.

Тито и ја

Ређају се успомене... Када је у Лазаревцу гостовала шампионска екипа београдског „Партизана“ коју је са клупе водио Анте Младић, са Стојковићем, Клинчарским, Трифуновићем, Завишићем и легендарним Петром Боротом. „Колубара“ је победила са 2 : 1. Па испадање из Купа против „Шумадије“ из Аранђеловца после победе у гостима и трагичног пораза на домаћем терену. „Шумадија“ се пласирала у полуфинале где ју је, тек након пенала, победио сплитски „Хајдук“.

У Прибој се на утакмице тих година одлазило возом. Игралиште ФАП-а налазило се поред Лима, па су услови за игру увек били тешки због велике влаге. Лети је било загушљиво, а у јесен би се хладноћа увлачила у кости.

Те 1980. године „Колубара“ је водила са голом разлике када су домаћини постигли изједначујући погодак који је судија неоправдано поништио због наводног офсајда. Настао је хаос. У терен је утрчала

публика, судија је прекинуо утакмицу и на једвите јаде извукао живу главу. Фудбалери „Колубаре“ су неколико сати били заточени у свлационици и стигли су на железничку станицу у последњој секунди, после тешких и неизвесних преговора с 4.000 домаћих навијача жељних освете.

Ал’ не лези враже, ту негде код Пожеге возом се пронела вест да је умро друг Тито. Прво шок, па неверица, а онда су играчи „Колубаре“ заплакали у сав глас.

– Већина нас се покрила торбама испод којих смо потмуло јецали – присећа се млађи Мандић.

Прошле године Нинић је био у Игалу на одмору па је обишао Титову вилу коју је „највећи син наших народа и народности“ посетио чак четири пута. Присећајући се оне утакмице кад су играчи „Колубаре“ плакали у хору био је запрепашћен луксузом који је тамо видео.

– Базен од афричког камена, акваријум с рибицама из Азије које не трпе прљаву воду.

Богатство

Некадашње звезде ФК „Колубара“, сем о успешним спортским каријерама, ипак с највише поноса говоре о својим великим и многочланим фамилијама. Шесторица величанствених заједно имају дванаесторо деце, чак 26 унучади и седам праунучади.

Због те једне рибице која је умрла смењен је неки генерал задужен за акваријум. Сунце ти жарено, а ја плакао у хору. Море да сам знао, сузу не бих пустио – цинично, али видљиво се шалећи препричава Нинић искуство с прошлогодишњег летовања.

Причи никад краја, а уста сува – „Конобар, може једна тура на наш рачун, за момке на броју!“

Д. Ђорђевић

Вибрирајућа пречка

Мада је читав свој живот играо на позицији центархалфа, Стојан Нинић је шутирао слободне ударце у стилу чувеног Боре Костића. Један од највећих југословенских голгетера остао је упамћен по голу који је дао из слободњака великом Лаву Јашину, са чак 35 метара удаљености. Кад год би лазаревачки Бора изводио слободњаке, публика би устајала са својих места. Причало се да су многи тада више волели да Нине уместо мреже погоди пречку, да би онда гледали како се она љуља наредних тридесетак секунди. Нине је у ФК „Колубара“ стигао из малог војвођанског места Лазарево код Зрењанина. Касније су за њим стигла и браћа Мандић. Лазарево је у то време имало свега око 300 кућа, али је зато чак 17 момака из овог банатског села играло у различитим фудбалским репрезентацијама. Најпознатији је био свакако Ненад Бјековић, легенда ФК „Партизан“.

Од успона на
Боботов кук до
спуштања преко
Ђурђевића Таре –
авантура за памћење

Тринаесточлана екипа Лазаревчана, заљубљеника у планине и природу, у периоду од 12. до 14. августа боравила је у Националном парку Дурмитор у Црној Гори. Пет дана протекло је у знаку пешачења, освајања врхова, дружења и стварања успомена које ће, како кажу учесници, дуго памтити.

Путовање је започело успоном до катуна Локвица, где је постављен камп. Управо ту је група дочекала Персеиду – кишу метеора, уживајући у чаробном амбијенту и ведром ноћном небу препуном звезда падалица. Уз добро расположење и заједничке приче поред ватре, учесници су

се припремили за наредне дане авантуре.

Већ с првим јутарњим зрацима, након традиционалног црногорског доручка, кренули су ка највишем врху Дурмитора – Боботовом куку. На висину од 2.523 метра попели су се око поднева, одушевљени приказима који се пружају са врха. Након одмора, пут их је водио назад

ка Жабљаку, где су наредна три дана искористили за одмор и уживање. Купање у Црном језеру, вожња жичаром подно Савиног кука, вечери уз роштиљ и дружење уз смех и песму употпунили су боравак у овом планинском центру.

Авантура је настављена наредног јутра походом на врх Пруташ и обиласком Шкрчких

језера. Ледена вода са језера освежила је уморне планинаре и дала им снагу за наставак туре.

„Малци“ кажу да ће им овај боравак на Дурмитору остати у лепом сећању због прелепих пејзажа, али и због смеха, пријатељстава и искрених гестова који су обележили дружење у природи.

Ј. Пакић

Дани под Дурмитором

Дечје лето из снова

У организацији Школице спорта „Соко“, малишани из Лазаревца провели су дане у летњем кампу на Старој планини. У срцу природе, камп је пружио деци незаборавну комбинацију спорта, едукације, забаве и авантуре.

Камп је окупио укупно 44 учесника – по 22 малишана из Лазаревца и из дијаспоре – који су кроз пажљиво осмишљен програм стицали нова знања и вештине, откривали природне лепоте и стварали пријатељства.

Деца су свакодневно учествовала у различитим активностима, а међу најзанимљивијим излетима била је посета цркви у пећини у селу Рсовци, споменику из 9. века, као и обилазак резервата природе Арбиње, где су упознали разноврстан биљни и животињски свет. Посебно их је одушевио водопад Тупавица, док су Росомачки лонци, познати и као „Мини Колорадо“, привукли велику пажњу малишана.

Уз шетње и планинарења учили су о природи, хватали су речне ракове и истраживали свет око себе. Додатно узбуђење донело је купање и рафтинг на реци Топлици, као и игра

грађења мини-бране на Дољиначкој реци кроз коју су показали тимски дух и снажљивост. Вечерњи сати били су резервисани за логорску ватру, биоскоп под звездама и игре на отвореном. Посебну драж имале су тимске игре попут „Номад сурвајвора“, које су развијале креативност и сарадњу међу малишанима.

Ј. Пакић

„Соко-Човка“

ПД „Вис“ и спортско удружење „Курбља“ у сарадњи са „Соко домаћинством“ организују 20. септембра, другу годину за редом, МТБ и траил трку под називом „Соко+Човка траил“. Старт и циљ је у „Соко-домаћинству“ у Жупању.

Под слоганом „Овде се не броје само секунде и километри, броје се осмеси на циљу, пријатељства склопљена на стази и осећај који траје и након што се трка заврши“, ова авантура такмичаре води кроз историјске путеве Колубарске битке дужине седам и 12 километара за траил и 28 километара за МТБ брдски бициклизам.

М. П.

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
 2017, бр. 1 (нов.) - Београд : Електропривреда Србије, 2017- (Аранђеловац : Три О). - 30 стр
 Месечно. - Је наставак: Колубара (Пазаревац) = ISSN 1451-2890
 ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
 COBISS.SR-ID 250299404

